

Ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą – projekty finansowane z funduszy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Prace zakończone, kontynuowane i nowe wyzwania)

Ochrona spuścizny kulturowej znajdującej się poza granicami Polski stanowi bez wątpienia jedno z ważniejszych zadań Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wśród szczególnie istotnych należy wskazać: prowadzenie ewidencji ruchomych i nieruchomych dóbr kultury związanych z Polską, a znajdujących się za granicą w wyniku grabieży wojennych oraz zmian w przynależności państwowej niektórych terytoriów, organizowanie poszukiwań utraconych dóbr kultury polskiej za granicą i podejmowanie działań restytucyjnych, dokumentowanie poloników oraz pomoc instytucjom polonijnym i emigracyjnym prowadzącym działalność w zakresie nauki, kultury i ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą (muzeom, bibliotekom i archiwom), organizowanie i udzielanie pomocy w celu zabezpieczenia i konserwacji dóbr kultury oraz upamiętnienia wybitnych osób lub zdarzeń historycznych, promowanie badań naukowych, a także wiedzy o polskim dziedzictwie kulturowym poza krajem. Finansowanie i dofinansowywanie gros inicjatyw w zakresie ochrony polskiej spuścizny kulturowej poza granicami kraju realizowane jest poprzez Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Dziedzictwo kulturowe” priorytet: „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą” (funkcjonujący od 2006 roku) oraz z budżetu Departamentu Dziedzictwa Kulturowego.

W wystąpieniu zaprezentowana zostanie działalność Departamentu Dziedzictwa Kulturowego i dokonany przegląd ważniejszych projektów realizowanych w ostatnich latach.

Wśród tych, które uzyskały dofinansowanie, znalazły się m.in. prace konserwatorskie w katedrach łacińskiej i ormiańskiej oraz kościele pojezuickim we Lwowie, kolegiacie pw. św. Wawrzyńca w Żółkwi, kościele poddominikańskim w Kamieńcu Podolskim, kościołach w Łopatynie, Kutach, kolegiacie Św. Trójcy w Ołyce, Sanktuarium Matki Bożej Ber-

dyczowskiej, a także w dawnym Obserwatorium Astronomiczno-Meteorologicznym im. Marszałka Piłsudskiego na górze Pop Iwan w Czarnohorze, inwentaryzacja i konserwacja nagrobków na Cmentarzu Łyczakowskim (Ukraina), prace konserwatorskie w katedrze w Grodnie, świątyniach Nowogródka i Wołpie, w kościele pw. św. św. Piotra i Pawła w Tbilisi (Gruzja), pałacu Tyszkiewiczów w Zatroczu, na cmentarzach na Rossie i Antokolu w Wilnie (Litwa), w dawnym karcerze studenckim Politechniki Ryskiej, kościołach św. Ludwika w Krasławiu i Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Przydrujsku (Łotwa), zespole dworsko-parkowym Ohanowiczów Vila Mindic (Mołdawia), prace konserwatorskie malowideł Stefana Norblina w pałacach w Dżodpurze i Morwi (Indie), a także szereg projektów dokumentacyjnych i digitalizacyjnych, konferencje naukowe i publikacje.

Ostatnie lata to nowe projekty muzealnicze – nowe wystawy stałe w Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Dreźnie, Muzeum Adama Mickiewicza w Stambule i otwarcie Muzeum Josepha Conrada w Berdyczowie, a także upamiętnienia wybitnych Polaków. To również działania Archiwów Państwowych i Biblioteki Narodowej skierowane do instytucji emigracyjnych, dokumentujące polską spuściznę kulturową w zbiorach zagranicznych. I wreszcie projekty Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, która otacza opieką miejsca pamięci poza granicami Rzeczypospolitej.

Nowym sposobem na upowszechnianie wiedzy o polskim dziedzictwie kulturowym za granicą, obok publikacji wydawanych przez Departament Dziedzictwa Kulturowego w serii „Poza Krajem”, jest uruchomiony w 2015 r. portal „Polonika”.

Krótki przegląd projektów będzie okazją do podsumowania prac zakończonych oraz prezentacji tych, które są kontynuowane bądź niedawno zostały rozpoczęte.